

DOI : 10.33274/2079-4819-2022-76-1-88-95

JEL : L83, G24, O18

УДК 005.52:338.483.12(1-21)(045)

Горіна Г. О.,
д-р екон. наук,
професор

Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: bocharova@donnuet.edu.ua

Борблік К. Е.,
канд. екон. наук,
д-р філософ. наук,
доцент

Державний вищий навчальний заклад
«Приазовський державний технічний університет»,
м. Дніпро, Україна
e-mail: karyna.borblyk@gmail.com

Крижимінська Є. Г.,
асистент

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: eugenyakri0607@gmail.com

РЕЙТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНИХ МІСТ СВІТУ

UDC 005.52:338.483.12(1-21)(045)

Gorina G. O.,
Grand PhD in Economic Sciences,
Professor

Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University
of Economics and Trade, Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: gorina@donnuet.edu.ua

Borblik K. E.,
PhD in Economic Sciences,
PhD in Philosophical Sciences,
Associate Professor

Pryazovskyi State Technical University,
Dnipro, Ukraine
e-mail: karyna.borblyk@gmail.com

Kryzhyminska Ye. H.,
Assistant Professor

Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University
of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: eugenyakri0607@gmail.com

RATING ANALYSIS OF TOURIST CITIES OF THE WORLD

***Метою статті** є дослідження методик побудови глобальних рейтингів туристичних міст світу, а також проведення компаративного аналізу Top-15 міських дестинацій за обраними рейтингами.*

***Методи.** З метою досягнення поставлених завдань та мети у роботі використовувалися наступні методи дослідження: аналізу і синтезу (для визначення складових глобальних рейтингів міст світу), компаративний аналіз, порівняння (для визначення подібності і відмінності Top-15 міських дестинацій за обраними рейтингами), графічні й табличні методи (для наочного зображення статистичного та теоретичного матеріалу).*

***Результати.** Проведено дослідження існуючих методик складання глобальних рейтингів туристичних міст світу. Визначено, що Top 100 City Destinations Index порівнює 54 різні показники за шістьма ключовими напрямками для 100 міських дестинацій, щоб отримати загальну оцінку привабливості міста. Euromonitor International враховує 6 основних складових: 1) економічна та ділова результативність, 2) ефективність туризму, 3) туристична інфраструктура, 4) туристична політика та привабливість, 5) здоров'я та безпека, 6) стійкість. Тоді як Global Power City Index (GPCI) оцінює та ранжує великі міста світу відповідно до їх «магнетизму» або їх всеосяжної здатності залучати людей, капітал і підприємства з усього світу за допомогою вимірювання 6*

© Г. О. Горіна, К. Е. Борблік, Є. Г. Крижимінська, 2022

функцій: 1) економіка, 2) дослідження і розробки, 3) культурна взаємодія, 4) життєдіяльність, 5) довкілля, 6) доступність. Визначено, що Top 15 міст світу за обома рейтингами має різних склад та порядок розташування, разом з тим, 8 з 15 міст входять до обох рейтингів.

Ключові слова: туристичний рейтинг міст світу, міжнародний туризм, туристичні дестинації, глобальні міста світу.

Постановка проблеми. Міста відіграють ключову роль у сучасній глобальній економіці. Вони стали повноправними (разом із державами, транснаціональними корпораціями та міжнародними економічними організаціями) суб'єктами міжнародних економічних відносин; концентрованими туристичними, фінансовими та товарними ринками, величезним виробничим та інноваційним потенціалом людства. У міру того, як світ урбанізується, а міста зміцнюють свою роль глобальних економічних центрів, які стимулюють інновації та зростання бізнесу, частка міських подорожей та туризму зростає. Майже половина із сьогоднішніх 1,4 мільярда іноземних туристів та багато мільярдів внутрішніх мандрівників щороку відвідують міста [1]. У зв'язку з цим природно постає наукове питання рейтингування глобальних туристичних міст з використанням різноманітних методик та показників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням рейтингування глобальних і у тому числі туристичних міст світу присвятила свої праці низка закордонних та вітчизняних дослідників. А. Мело [2] проводить порівняльний контент-аналіз трьох визначених рейтингів міст: City Brands Index, Global Cities Report та Global Liveability Index. За результатами аналізу доходить висновку, що рейтинги міст повинні ґрунтуватися на більш актуальних, оновлених даних, орієнтованих на сприйняття людей, і включати більше участі та ідей від городян. Крім того, рекомендується просувати прозорість методології та підзвітність, щоб підвищити довіру до рейтингів міст. Н. Таубенбюск, М. Веіганд та ін. [3] пропонують індекс розселення, що складається з трьох показників (територія розселення, частка території розселення та щільність у межах поселень), що описує градієнт щільності забудови від міського центру

до периферії із застосуванням секторальної моделі моноцентричного міста. М. Явуз, М. Савусоглу, А. Сорбаці [4] пропонують здійснити переосмислення туристичних міст шляхом вивчення технологій, програм і брендингу міст у провідних розумних містах світу. І. А. Карабаза [5] досліджує позиції європейських міст у світових рейтингах для використання їхнього досвіду у процесі розроблення стратегій брендів вітчизняних міст. І. А. Жукович [6] аналізує міжнародні рейтинги, що дають змогу оцінити різноманітні аспекти розвитку smart-міст. Визначає їхні методологічні особливості. Розглядає переваги та особливості рейтингів як інструменту представлення результатів для оцінювання і порівняння smart-міст. Ю. Ю. Хватов [7] проводить порівняльний аналіз рейтингів конкурентоспроможності глобальних міст, досліджує історію їх створення та розвиток методик рейтингування міст. Разом з тим, незважаючи на достатню зацікавленість науковців у окресленому науковому питанні, присутня фрагментарність його вивчення, часткове її усунення можливо за рахунок проведення компоративного аналізу міст світу за різними рейтингами та методологіями.

Метою статті є дослідження методик побудови глобальних рейтингів туристичних міст світу, а також проведення компаративного аналізу Top-15 міських дестинацій за обраними рейтингами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Euromonitor International розробила запатентований Top 100 City Destinations Index, який надає багаторівневий і всебічний аналіз провідних міст світу. Використання індексу «дозволяє допомогти підприємствам, туристичним асоціаціям та організаціям, а також туристам та подорожуючим визначити міста, які демонструють потужний потенціал розвитку туризму, а також виявити

сфери уваги для розробників туристичних стратегій» [8–10].

Top 100 City Destinations Index порівнює 54 показники за шістьма ключовими напрямками для 100 міст світу, з метою отримання загальної оцінки привабливості міста. Euromonitor International враховує 6 основних складових: «1) економічна та ділова

результативність, 2) ефективність туризму, 3) туристична інфраструктура, 4) туристична політика та привабливість, 5) здоров'я та безпека, 6) стійкість» [8] (рис. 1).

Кожна складова розраховується з кількох показників, які ілюструють та оцінюють міста за визначеними параметрами. Для забезпечення надійності індексу «показники було

Рис. 1. Складові Top 100 City Destinations Index [8–10]

відібрані на основі статистичної релевантності та аналітичних міркувань. Крім того, показники мають бути легко інтерпретованими, порівнянними в різних країнах та відтворюваними» [8].

Після вибору ключових складових та показників Euromonitor International було вивчено відносну важливість кожного компонента, щоб визначити правильну вагу факторів, що впливають на загальну продуктивність міста. Задля цього «було проведено широкий спектр дискусій з внутрішніми та зовнішніми експертами з подорожей, щоб визначити важливі галузі, які сприяють успішному розвитку сектора подорожей та туризму та відповідальному розвитку гостинності» [8].

Top 100 City Destinations Index підкреслює ознаки, які можуть допомогти залучити міжнародні інвестиції, демонструючи стійкість у часи негараздів, готовність бізнесу та можливості для застосування стійких стратегій.

Розрахований Індекс 2021 р. показує, що європейські міста лідирують у відновленні після COVID-19 та карантинних обмежень,

а 39 європейських міст увійшло до 100 найкращих міст світу. Ринки, що розвиваються, також досягли успіху як провідні міські напрямки. 45 позицій індексу представляють туристичні ринки, що розвиваються, а дев'ять міст з ринками, що розвиваються, входять у Top-50.

Порівняння результатів рейтингування міст 2021 р. з 2020 р. дає цінну інформацію та дозволяє констатувати, що у 2020 р. 67 % міст в індексі представляли ринки, що розвиваються. «Підвищення ролі ринків, що розвиваються, в 2020 р. відображає важливість стійкого туристичного сектора, яким, природно, користуються багато з цих ринків. З сильними внутрішніми туристичними ринками ці міста виявилися менш уразливими до кризи у глобальному туристичному секторі. Нижчий міжнародний зв'язок і, отже, менша схильність до вірусів пішли на користь цим напрямкам» [8].

Протягом 2021 р. 52 міста покращили свої позиції в індексі. 67 % Європейських міст та 65 % Американських міст продемонстрували позитивний рух у рейтингу. Тоді як міста Азіатсько-Тихоокеанського регіону по-

казали слабше покращення: лише 21 % міст покращили свій рейтинг. 11 із 15 найкращих міст у Top 100 City Destinations Index є європейськими. Токіо — Азіатське місто, що

займає найвищу позицію в регіоні — 15-е місце (рис. 2).

Global Power City Index (GPCI) «оцінює та ранжує великі міста світу відповід-

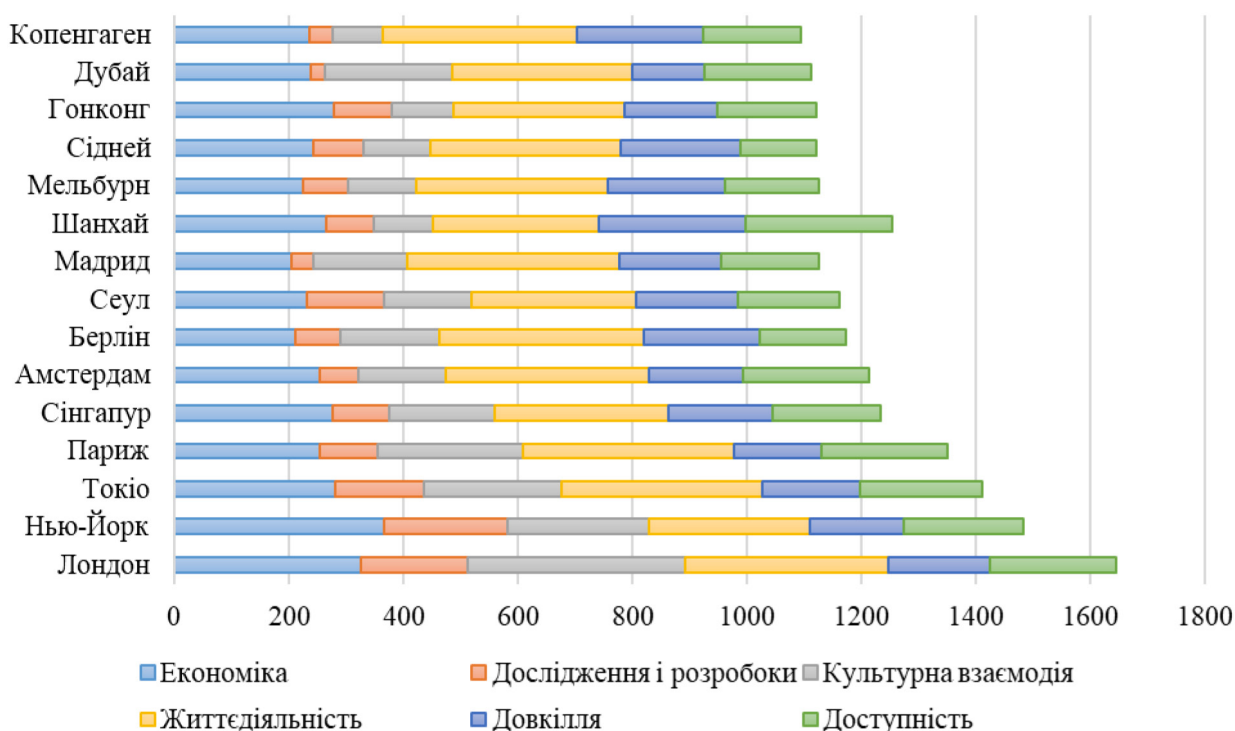

Рис. 2. Комплексний рейтинг міст світу за складовими Top 100 City Destinations Index у 2021 рр. [8]

но до їх «магнетизму» або їх всеосяжної здатності залучати людей, капітал і підприємства з усього світу. Це робиться за допомогою вимірювання 6 функцій — економіки, досліджень і розробок, культурної взаємодії, життєдіяльності, довкілля та доступності — забезпечуючи багатовимірний рейтинг» [11] (рис. 3). GPCI дозволяє зрозуміти сильні та слабкі сторони та про-

блеми глобальних міст світі, що постійно змінюються, не лише за допомогою рейтингу, але й шляхом аналізу його конкретних компонентів

Global Power City Index оцінює міста за 6 функціями, і кожна з цих функцій включає кілька груп показників (всього 26 груп), які, у свою чергу, складаються з кількох показників. Усього використовується 70 індикаторів.

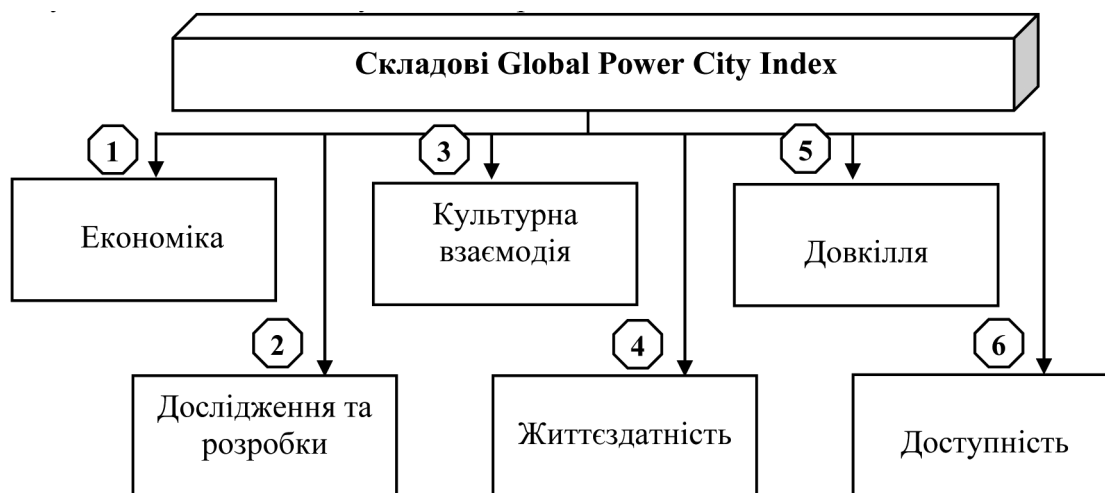

Рис. 3. Складові Global Power City Index [11]

Середні бали по кожному індикатору в групі індикаторів об'єднуються для розрахунку рейтингу міста за конкретними функціями, які підсумовуються для визначення комплексного рейтингу. Максимально можливий загальний бал дорівнює 2600 балам.

GPCI-2021 не показав суттєвих змін у містах-лідерах, але карантинні обмеження, обмеження на поїздки та зміни у стилях роботи в галузі, пов'язані з епідемією COVID-19 з початку 2020 року, вплинули на різні показники. Це спричинило помітний вплив на динаміку світових міст. Хоча серйозних змін у рейтингах провідних міст не було виявлено, обмеження на поїздки, обмеження діяльності та зміни стилів роботи, пов'язані з епідемією COVID-19, суттєво вплинули на динаміку міст світу.

Згідно GPCI-2021 Лондон зберігає перше місце десятий рік поспіль, але загальний показник зменшився. Основною причиною цього є значне падіння доступності міста, оскільки позиція Лондона в міжнародних транспортних мережах була втрачена через вплив коронавірусної інфекції. Не дивлячись на це, Лондон покращив свій рейтинг за по-

казниками життєздатності та довкілля та має збалансовані сильні сторони в усіх секторах. Нью-Йорк має безперечні сильні сторони за складовими «Економіка» та «Дослідження і розробки». За складовою «Довкілля» Нью-Йорк покращив свій рейтинг, підвищивши оцінку «Задоволеність міською чистотою». Тим не менш, складова «Життєздіяльність», яка була щорічною проблемою для міста, впала ще нижче в рейтингу через падіння балів за робоче середовище. В результаті розрив між сильними та слабкими областями міста збільшився. Токіо покращив свій рейтинг порівняно з минулим роком, наздогнавши Лондон і Нью-Йорк. Хоча він поступився третім місцем Лос-Анджелесу за складовою «Дослідження і розробки», він піднявся на 9 місце в рейтингу за складовою «Життєдіяльність». Лише 6 з 15 найкращих міст світу за Global Power City Index є європейськими (рис. 4).

Обидві функції «Доступність» і «Життєздатність» зазнали великих коливань у рейтингу через вплив пандемії COVID-19. «Шанхай піднявся з 3-го на 1-е місце за складовою «Доступність», тоді як Мадрид

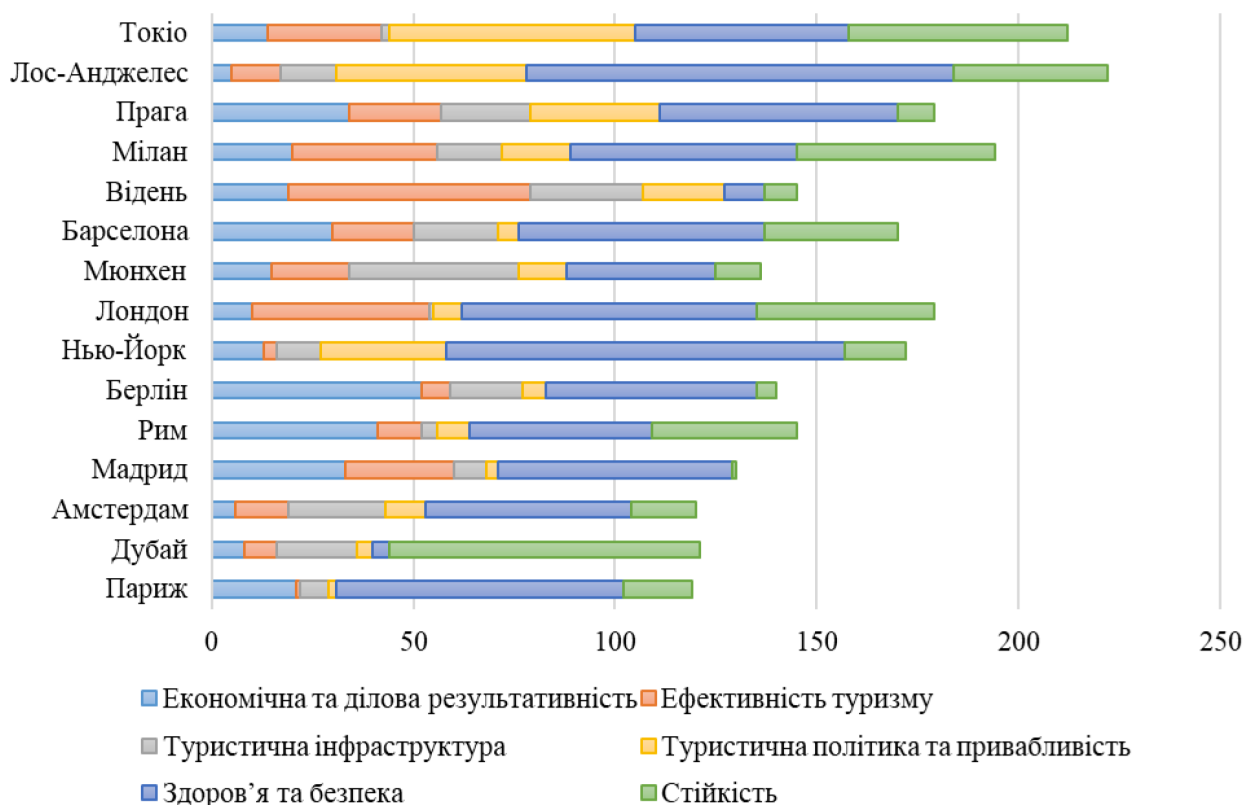

Рис. 4. Комплексний бальний рейтинг міст світу за складовими Global Power City Index у 2021 рр. [11]

піднявся з 2-го на 1-е місце з благоустрою. У категорії «Економіка» розрив у балах між Лондоном №2 та Пекіном №3 скоротився порівняно з минулим роком, а у категорії «Дослідження та розробки» Лос-Анджелес увійшов до трійки лідерів. Не відбулося великих змін у першій десятці міст за складовою «Довкілля», Сідней та Мельбурн увійшли до першої п'ятірки» [11].

За складовою «Економіка», хоча великих змін порівняно з 2020 р. не відбулося, розрив між Пекіном та Лондоном скоротився, оскільки оцінка китайської столиці збільшилася, а оцінка Лондона навпаки зменшилася.

Показники між позиціями рейтинга № 4 і № 7 демонструють невеликий розрив, «тоді як Гонконг з позиціями, що зміцнилися, у списку 500 кращих компаній світу і Цюрих з вищим балом за ставкою корпоративного податку наблизилися до Токіо. Шанхай, який цього року увійшов до десятки найкращих, досяг швидкого прогресу, підвищивши свою оцінку завдяки сильним показникам темпів зростання ВВП, а також значному збільшенню кількості коворкінгів у порівнянні з минулим роком, що підвищило його рейтинг у різноманітності варіантів робочого місця» [11].

Висновки. Проведено дослідження існуючих методик складання глобальних рейтингів туристичних міст світу. Визначено, що Top 100 City Destinations Index порівнює 54 різні показники за шістьма ключовими напрямками для 100 міських дестинацій, щоб отримати загальну оцінку привабливості міста. Euromonitor International враховує 6 основних складових: 1) економічна та ділова результативність, 2) ефективність туризму, 3) туристична інфраструктура, 4) туристична політика та привабливість, 5) здоров'я та безпека, 6) стійкість. Тоді як Global Power City Index (GPCI) оцінює та ранжує великі міста світу відповідно до їх «магнетизму» або їх всеосяжної здатності залучати людей, капітал і підприємства з усього світу за допомогою вимірювання 6 функцій: 1) економіка, 2) дослідження і розробки, 3) культурна взаємодія, 4) життєдіяльність, 5) довкілля, 6) доступність.

Визначено, що Top 15 міст світу за обома рейтингами має різних склад та порядок розташування, разом з тим, 8 з 15 міст входять до обох рейтингів.

Список літератури

1. World travel and tourism council. Destination 2030: Global Cities' Readiness for Tourism Growth. URL: <http://surl.li/ciedx>.

2. Melo, A. (2020). City rankings and the citizens: exposing representational and participatory gaps. In P. Pereira, R. Ribeiro, I. Oliveira, & P. Novais (Eds.), *Society with future: smart and liveable cities* (pp. 154–169). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-45293-3_12.

3. Taubenböck, H., Weigand, M., Esch, T., Staab, J., Wurm, M., Mast, J., & Dech, S.W. (2019). A new ranking of the world's largest cities — Do administrative units obscure morphological realities? *Remote Sensing of Environment*. URL: <http://surl.li/ciedu>.

4. Yavuz, M. C., Cavusoglu, M., & Corbaci, A. (2018). Reinventing tourism cities: Examining technologies, applications and city branding in leading smart cities. *International Interdisciplinary Business-Economics Advancement Journal*, 3(1), 57–70.

5. Карабаза І.А. Бренд міста: аналіз позицій європейських міст у світових рейтингах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 25(1). С. 99–103.

6. Жукович І.А. Міжнародний досвід оцінювання та порівняння smart. Статистика України. 2015. № 2. С. 16–22.

7. Хватов Ю.Ю. Сравнительный анализ рейтингов конкурентоспособности глобальных городов. Европейський вектор економічного розвитку. Економічні науки. 2015. № 1. С. 195–202.

8. Top 100 City Destinations Index 2021. URL: <https://go.euromonitor.com/white-paper-travel-211202-top-100-city-destinations-index.html>.

9. Top 100 City Destinations Index 2019. URL: <https://go.euromonitor.com/white-paper-travel-2019-100-cities.html>.

10. Top 100 City Destinations Index 2018. URL: <https://www.euromonitor.com/article/top-100-city-destinations-2018-the-irresistible-draw-of-cities>.

11. Global Power City Index 2021. URL: <https://mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/index.shtml>.

References

1. World travel and tourism council. Destination 2030: Global Cities' Readiness for Tourism Growth. Available at: <http://surl.li/ciedx>.

2. Melo, A. (2020). City rankings and the citizens: exposing representational and participatory gaps. In P. Pereira, R. Ribeiro, I. Oliveira, & P. Novais (Eds.), *Society with future: smart and liveable cities* (pp. 154-169). Springer, Cham. Available at: https://doi.org/10.1007/978-3-030-45293-3_12.

3. Taubenböck, H., Weigand, M., Esch, T., Staab, J., Wurm, M., Mast, J., & Dech, S.W. (2019). A new ranking of the world's largest cities — Do administrative units obscure morphological realities? *Remote Sensing of Environment*. Available at: <http://surl.li/ciedu>.

4. Yavuz, M. C., Cavusoglu, M., & Corbaci, A. (2018). Reinventing tourism cities: Examining technologies, applications and city branding in leading smart cities. *International Interdisciplinary Business-Economics Advancement Journal*, no. 3(1), pp. 57–70.

5. Karabaza, I. (2019) *Brend mista: analiz pozytsii yevropeiskikh mist u*

svitovyykh reitynhakh [City brand: analysis of european city rankings]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo* [Uzhhorod National University Herald. International Economic Relations and World Economy], vol. 25(1), pp. 99–103.

6. Zhukovych, I. A. (2015). *Mizhnarodnyi dosvid otsiniuvannia ta porivniannia smart-mist* [International experience in evaluating and comparing smart cities]. *Statystyka Ukrainy* [Statistics of Ukraine], no. 2, pp. 16–22.

7. Khvatov, Yu. Yu. (2015). *Sravnitel'nyi analiz reytinгов konkurentosposobnosti globalnykh gorodov* [Comparative analysis of global cities competitiveness rankings]. *Yevropeiskyi vektor ekonomichnoho rozvytku* [European vector of economic development], no. 1, pp. 195–202.

8. Top 100 City Destinations Index 2021. Available at: <https://go.euromonitor.com/white-paper-travel-211202-top-100-city-destinations-index.html>.

9. Top 100 City Destinations Index 2019. Available at: <https://go.euromonitor.com/white-paper-travel-2019-100-cities.html>.

10. Top 100 City Destinations Index 2018. Available at: <https://www.euromonitor.com/article/top-100-city-destinations-2018-the-irresistible-draw-of-cities>.

11. Global Power City Index 2021. Available at: <https://mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/index.shtml>.

Objective. The objective of the article is to study the methods of building global ratings of the world's tourist cities, as well as to conduct a comparative analysis of the Top-15 urban destinations according to the selected ratings.

Methods. In order to achieve the set goals and objectives, the following research methods are used in the work: analysis and synthesis (to determine the components of the global ratings of the world's cities), comparative analysis, comparison (to determine the similarities and differences of the Top-15 urban destinations according to the selected ratings), graphic and tabular methods (for a visual representation of statistical and theoretical material).

Results. A study of existing methods of compiling global ratings of tourist cities of the world is conducted. The Top 100 City Destinations Index is defined as comparing 54 different indicators across six key areas for 100 city destinations to provide an overall rating of a city's attractiveness. Euromonitor International considers 6 main components: 1) economic and business performance, 2) tourism efficiency, 3) tourism infrastructure, 4) tourism policy and attractiveness, 5) health and safety, 6) sustainability. At the same time the Global Power City Index (GPCI) rates and ranks the world's major cities according to their "magnetism" or their overall ability to attract people, capi-

tal and businesses from around the world by measuring 6 functions: 1) economy, 2) research and development, 3) cultural interaction, 4) lifestyle, 5) environment, 6) accessibility. It is determined that the Top 15 cities of the world according to both ratings have different composition and order of location, at the same time, 8 out of 15 cities are included in both ratings. It was determined that the Top 15 cities of the world according to both ratings have different composition and order of location, at the same time, 8 out of 15 cities are included in both ratings.

Key words: *tourist rating of world cities, international tourism, tourist destinations, global cities of the world.*

Надійшла до редакції 01.06.2022

DOI : 10.33274/2079-4819-2022-76-1-95-104

JEL : F17, L86

УДК 338.4:004

Єлісєєва О. К.,
д-р екон. наук,
професор

Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна
e-mail: yelisyeyeva.o@ef.dnu.edu.ua

Перетятко А. І.,
аспірант

Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна
e-mail: andrey97peretyatko@ef.dnu.edu.ua

ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ІТ-ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

UDC 338.4:004

Yelisieieva O. K.
Grand PhD in Economic
Sciences,
Professor

Oles Honchar Dnipro National University,
Dnipro, Ukraine
e-mail: yelisyeyeva.o@ef.dnu.edu.ua

Peretiatko A. I.,
PhD student

Oles Honchar Dnipro National University,
Dnipro, Ukraine
e-mail: andrey97peretyatko@ef.dnu.edu.ua

EVALUATION OF IT SERVICES MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE AND THE WORLD

Мета. Основним у дослідженні є виявлення сучасних тенденцій та перспектив розвитку Українського та світового ринку ІТ-послуг в умовах поглиблення процесів цифровізації, дослідження статистичних показників українського ІТ-ринку, а також подальших можливих векторів розвитку, враховуючи світові тенденції в секторі цифрових технологій. Дослідити роль держави у стимулювання розвитку вітчизняних ІТ-компаній, а також залученні іноземних інвестицій.

Методи. У ході виконання дослідження автори зверталися до загальнонаукових методів теоретичного та емпіричного пізнання, таких як системний аналіз, спостереження, порівняння, аналіз, синтез, моделювання та формалізація. Для кількісного аналізу використовувалися економіко-статистичні, табличні, графічні та економетричні методи, а також методи прогнозування.

© О. К. Єлісєєва, А. І. Перетятко, 2022